

Bil je ponosen Kamnogoričan

Dr. Lovro Toman je mož, ki je prvi izobesil slovensko zastavo. Bil je pesnik, politik, predvsem pa domoljub, ponosen na svoj rod in rojstni kraj. Rojaku so se v sredo zvečer, ob 150. obletnici njegove smrti, poklonili v Kamni Gorici.

URŠA PETERNEL

»Lahko smo ponosni, da je bil Lovro Toman iz naše Kamne Gorice, saj je bil tudi on na to zelo ponosen,« je dejal domačin Mitja Kapus na sredini slovesnosti pod lipo v Kamni Gorici, s katero so obeležili 150. obletnico smrti rojaka dr. Lovra Toman. Bil je politik, ustanovitelj in prvi predsednik Slovenske matice, član deželnega zbora in predstavnik Kranjske v državnem zboru na Dunaju, mož, ki je aprila 1848 na Wolfovi ulici v Ljubljani prvič izobesil slovensko zastavo, pa tudi pesnik in predvsem domoljub, goreč branitelj narodnih pravic. Rojen je bil 10. avgusta

znan pesnik in govornik, pa tudi politik. Zaradi zaprtja univerze na Dunaju je študij zaključil in doktoriral v Gradcu. Bil je natančen, pravičen, resnicoljuben, dober govornik, ga je opisal Kapus.

Bil pa je tudi pesnik, ki je prve pesmi izdal pod vzdevkom Kamnogorski. V pesmih je izražal domoljubne misli in občutja, bil pa je tudi začetnik duhovne lirike, je njegov pesniški opus opisal Jure Sinobad. A kot je opozoril, je Tomana slovenska literarna stroka povsem spregledala.

Zelo zanimivo je bilo tudi Tomanovo zasebno življenje, zlasti velika ljubezen z Josipino Urbančič Turnograjsko (1833–1854), prvo

slovenskega jezika in domovine. Poročila sta se leta 1853 na gradu Turn, živela v Gradcu, a je že prvo leto po poroki Josipina umrla za posledicami ošpic in težkega poroda. Stara je bila komaj 21 let. Toman je njeno smrt dolgo objokoval in njenemu spominu posvetil številne pesmi. Leta 1863 se je preselil v Ljubljano in se poročil z Luizo Altman. Umrl je avgusta 1870 za posledicami dolgotrajne bolezni v Avstriji, a so ga prepeljali v Kamno Gorico, kjer so ga 19. avgusta 1870 tudi pokopali.

V Kamni Gorici ohranjajo spomin na znamenitega rojaka, posebej so veseli, da lastniki Tomanove rojstne hiše, družina Mohorič, tako skrbno obnavlja domačijo. Kot je v imenu lastnikov dejal Marjan Mohorič, se je v preteklosti zamenjalo več lastnikov hiše, zato žal v njej ni ostalo veliko predmetov družine Toman. Kljub temu se že vrsto let trudijo z obnovo in to bodo nadaljevali tudi v prihodnje, je zagotovil.

Ena od ohranjenih posebnosti hiše, ki spominja na družino Toman, pa je hišno znamenje nad vhodom, v trikotnik vklesan trojni križ. Ta ima lahko več pomenov, eden je tudi vera, upanje, ljubezen ... Ob tem je Jure Sinobad predlagal, da bi na pročelje rojstne hiše postavili repliko znamenja, ki je na Wolfovi v Ljubljani, in da bi na hiši ves čas vihrala slovenska zastava, ki bi bila simbol, da je bil v hiši rojen mož, ki je prvi izobesil slovensko zastavo.

Lovro Toman je bil narodno zaveden Slovenec, ki je 7. aprila 1848 v Wolfovi ulici 8 v Ljubljani prvič izobesil slovensko zastavo. Na ta dan obeležujemo dan slovenske zastave.

1827 v Kamni Gorici, umrl je 15. avgusta 1870 v Avstriji, pokopan pa je v rodni Kamni Gorici.

Kot je povedal Mitja Kapus, ki je proučil Tomanovo družinsko drevo, je bil Lovro Toman rojen kot najmlajši od devetih otrok v pomembni fužinarski družini. Starša sta bila narodno zavedna, vsi otroci so bili izobraženi in so se poročali v znane družine. Po očetovi smrti, takrat je Lovro imel le devet let, so ga poslali v šolo v Ljubljano, kjer je zaključil tudi gimnazijo. Zatem je študiral pravo na Dunaju in že med študijem postajal

slovensko pesnico, pisateljico in skladateljico. Ko sta se spoznala, je Josipina imela le 17 let. Toman je bil tedaj študent prava, in ko se je vrnil v Gradec, sta si začela dopisovati. V treh letih sta si izmenjala več kot 1100 pisem, nekatera so imela tudi po 35 strani, je povedala ddr. Mira Delavec Touhami, raziskovalka dela in življenja Josipine Turnograjske. »Draga Josipina, vi ste meni celo življenje na glavo obrnili ...« je zaročenki napisal v enem od prvih pisem. Po besedah Mire Delavec sta prek pisem tkala tudi ljubezen do

Lovru Tomanu so se ob 150. obletnici smrti poklonili v njegovi Kamni Gorici. / Foto: Tina Dokl

Tomanova rojstna hiša sredi Kamne Gorice; pred njo Mira Delavec Touhami kot Josipina Turnograjska in sedanji lastnik hiše Marjan Mohorič (desno), ki z veliko ljubezni in s skrbnostjo obnavlja domačijo.